

Motion till riksdagen 2021/22:2964

av **Ulrika Karlsson (M)**

Utvidgad obligatorisk utmaningsrätt

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om obligatorisk utmaningsrätt för kommuner och landsting och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Möjligheten för privata utförare att utmana kommunala och landstingsdrivna verksamheter har medfört en större mångfald bland offentligt finansierade verksamheter inom vård, skola och omsorg. Konkurrens främjar kvalitet liksom att invånarna själva får välja utförare. Det finns många exempel på kommunalt drivna och landstingsdrivna verksamheter som skulle kunna drivas bättre av privata entreprenörer. Privata aktörer med drivkraft kan oftast sköta verksamheten minst lika bra som eller bättre än kommunerna och landstingen själva. I samband med införandet av lagen om valfrihetssystem har små och medelstora företag fått större möjligheter att konkurrera om utförandet av välfärdstjänster. Detta bör emellertid utvidgas till samtliga verksamheter.

Huvudprincipen med utmaningsrätt är att den som vill driva en verksamhet åt kommunen på entreprenad har rätt att utmana den kommunala verksamheten och rikta ett önskemål till kommunen om att en del av kommunens verksamhet skall drivas av den privata entreprenören. Det är dock upp till varje kommun att själv bestämma huruvida utmaningsrätt skall införas i kommunen eller inte. Utmaningsrätten omfattar inte heller kommunalt drivna och landstingsdrivna bolag.

Ett trettiootal kommuner och enstaka landsting har infört utmaningsrätt. Uppsala kommun är en av de kommuner i landet som fick in flest utmaningar. Uppsala var även en av de kommuner som bäst marknadsförde möjligheten att utmana kommunal verksamhet. Bland de utmaningar som har lett fram till upphandling och kontrakt med en privat leverantör i Uppsala är företagshälsovård, drift av friluftsområde och service till föreningslivet – verksamheter som i många kommuner aldrig har utsatts för konkurrens.

Hade det funnits en obligatorisk utmaningsrätt skulle marknadsföringen mellan kommunerna inte behöva skilja sig åt i landet. I dagsläget är kännedomen om utmanings-

rätten begränsad hos privata entreprenörer, mycket beroende på att kommunerna själva väljer hur de vill marknadsföra utmaningsrätten. Utmaningsrätten riskerar därmed bli en pappersprodukt utan genomslag, vilket inte är vad lagstiftarna syftade till att åstadkomma.

Syftet med utmaningsrätten är att bästa tänkbara tjänst ska tillhandahållas av bästa leverantör. Kvaliteten ska vara avgörande, inte vem som tillhandahåller tjänsten. Därför bör en uppdaterad modell för utmaningsrätten skapas så att det blir obligatoriskt för kommuner och landsting att införa denna inom alla områden förutom myndighetsutövning, strategiska ledningsfunktioner och vad som enligt lag eller förordning måste utföras av kommunen med egen personal.

Ulrika Karlsson (M)